

Richting de toekomst

Accountantsverslag voor

Gemeente
Schiermonnikoog

25 april 2012

Aan de raad van de gemeente Schiermonnikoog
T.a.v. de heer S. van der Zwaag, griffier
Postbus 20
9166 ZP SCHIERMONNIKOOG

25 april 2012

Referentie: CA/e0248846/350207/mdb/ar

Geachte leden van de raad,

U hebt ons de opdracht gegeven de jaarrekening van de gemeente Schiermonnikoog te controleren. De werkzaamheden voor de jaarrekening over boekjaar 2011 zijn nu afgerond. Dit verslag bevat onze belangrijkste bevindingen uit de controle van uw jaarrekening.

Graag maken wij van deze gelegenheid gebruik u, het college van burgemeester en wethouders en de ambtelijke medewerkers te bedanken voor de prettige samenwerking en de constructieve houding tijdens onze controle. De samenwerking is naar onze mening goed verlopen.

Goedkeurende verklaring bij uw jaarrekening

Wij hebben een goedkeurende controleverklaring, gedateerd 25 april 2012, afgegeven bij de jaarrekening 2011 van uw gemeente.

In dit accountantsverslag schetsen wij een beeld van onze bevindingen. We gaan dit verslag op 9 mei as. met de gemeenteraad van de gemeente Schiermonnikoog bespreken. Als u nog aanvullende vragen hebt, dan kunt u vanzelfsprekend contact met ons opnemen.

Met vriendelijke groet,
PricewaterhouseCoopers Accountants

C.R. Alserda AA
Director

*PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Badweg 2, 8934 AA Leeuwarden, Postbus 321, 8901 BC Leeuwarden
T: 088 792 00 58, F: 088 792 94 24, www.pwc.nl*

Inhoudsopgave

1.	Onze belangrijkste boodschappen	5
2.	Uw jaarrekening geeft een getrouw en rechtmatig beeld	6
<hr/>		
2.1.	Goedkeurende controleverklaring is verstrekt	6
2.2.	De dekking en de reikwijdte van de controle	6
2.3.	Onze bevindingen ten aanzien van het aspect getrouwheid	6
2.4.	Onze bevindingen ten aanzien van het aspect rechtmatigheid	6
2.4.1.	De organisatie heeft rechtmatig gehandeld	6
2.4.2.	Voldoende waarborgen tegen misbruik en oneigenlijk gebruik	7
2.4.3.	Begrotingscriterium	7
2.4.4.	Aanbesteding schoonmaakcontract 2009 toegelicht in de jaarrekening	7
<hr/>		
2.5.	Geen bevindingen ten aanzien van uw Sisa-bijlage bij de jaarrekening	8
2.6.	Instemming over de schattingen van het college	8
2.7.	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling niet gewijzigd	8
2.8.	U hebt voldaan aan de Wet openbaarmaking uit publieke middelen financierde topinkomens	8
2.9.	Onze onafhankelijkheid is ook voor dit boekjaar gewaarborgd	8
<hr/>		
3.	Financiële positie van gemeente Schiermonnikoog	10
<hr/>		
3.1.	Financieringspositie is aandachtspunt voor komende jaren	10
3.2.	Het college geeft niet aan of zij het weerstandsvermogen toereikend acht om geïdentificeerde risico's af te dekken	11
3.3.	Het resultaat wordt sterk beïnvloed door enkele incidentele posten	12
3.4.	Externe ontwikkelingen zijn van invloed op meerjarig financieel beeld van uw gemeente	12
3.5.	Er is € 40.000 winst genomen op de grondexploitatie Oosterreeweg	13
3.6.	Het aanwezige meerjarig onderhoudsplan is niet actueel	13
3.7.	Inbaarheid vordering IAU (€ 41.500) is onzeker	14
3.8.	Circulaire van het ministerie BZK inzake APPA verwacht voorziening voor pensioenverplichting	14

Ons accountantsverslag is uitgegeven op grond van artikel 2:393 lid 4 van het Burgerlijk Wetboek en uitsluitend opgesteld voor gebruik door de gemeenteraad van gemeente Schiermonnikoog. U mag deze zonder onze toestemming vooraf, niet aan derden verstrekken. Als gevolg hiervan accepteren wij geen aansprakelijkheid of verantwoordelijkheid tegenover enige andere persoon die dit verslag in handen of ter inzage krijgt.

4.	Interne beheersing	15
4.1.	Uw interne beheersing is van een voldoende niveau	15
4.2.	Geen bevindingen inzake uw IT-omgeving geconstateerd	16
4.3.	Geen aanwijzingen van fraude tijdens onze controle van de jaarrekening 2011	16
5.	Vooruitkijkend	17
5.1.	Jeugdzorg, AWBZ en WWnV vragen uw aandacht	17
5.1.1.	Decentralisatie van de jeugdzorg	17
5.1.2.	Wet werken naar vermogen	18
5.1.3.	Van AWBZ naar WMO	18
5.2.	Overige ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn	19
5.2.1.	Nieuwe wet houdbaarheid overheidsfinanciën (HOF)	19
5.3.	Strategie implementeren vraagt meer	20
A.	Single information Single Audit (SiSa)	21
B.	Doel en gebruik van ons accountantsverslag	23

1. *Onze belangrijkste boodschappen*

Onze belangrijkste boodschappen en aanbevelingen zijn:

1. Wij hebben een controleverklaring afgegeven met een goedkeurend oordeel op het gebied van getrouwheid en rechtmatigheid. Ook de SiSa bijlage bevat geen materiële onjuistheden of onzekerheden
2. De interne beheersing van gemeente Schiermonnikoog is van een voldoende niveau om tot een betrouwbare jaarrekening te komen.
3. Het college heeft in de paragraaf weerstandsvermogen de door haar geïdentificeerde beleids- en bedrijfsrisico's beschreven. Geconcludeerd wordt dat het weerstandvermogen voldoende is.
4. De financieringspositie van de gemeente is naar onze mening een aandachtspunt voor komende jaren. Om te komen tot een optimale financiering binnen de gestelde normen vraagt de liquiditeitsplanning om een verdere doorontwikkeling. Dit komt mede door de ontwikkelingen ten aanzien van de wet HOF.
5. De voorziening gemeentelijke gebouwen voldoet niet aan de verslaggevingrichtlijnen welke zijn gesteld in de BBV, derhalve is deze voorziening vrijgevallen ten gunste van het resultaat over 2011.
6. Over 2011 heeft de gemeente een tekort van meer dan 10% op het budget inzake de gebundelde uitkering. De gemeente heeft voor dit tekort (€ 41.500) een aanvraag ingediend inzake de incidentele aanvullende uitkering (IAU). Gezien de onzekerheid rondom de toekenning, zeker omdat in 2011 naar verwachting landelijk een groter beroep zal worden gedaan op de IAU en het macrobudget wordt overschreden, is het risico op oninbaarheid van deze vordering echter toegenomen.
7. In dit accountantsverslag hebben wij een aantal actuele ontwikkelingen op het gebied van decentralisatie nader toegelicht. Wij adviseren u deze ontwikkelingen te blijven volgen en de invloed hiervan op uw gemeente in beeld te brengen.

2. Uw jaarrekening geeft een getrouw en rechtmatig beeld

2.1. Goedkeurende controleverklaring is verstrekt

Onder voorwaarde dat u de door het college opgestelde jaarrekening 2011 formeel vaststelt zonder wijzigingen, hebben wij een goedkeurende controleverklaring afgegeven ten aanzien van de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid. Deze verklaring is gedateerd op 25 april 2012. Dit is de datum waarop wij onze controle hebben afgerond.

Wij verzoeken u contact met ons op te nemen als de gemeenteraad de jaarrekening niet ongewijzigd vaststelt. In overleg kunnen we dan actie ondernemen.

2.2. De dekking en de reikwijdte van de controle

Wij voeren de jaarrekeningcontrole uit om een oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening als geheel te vormen, zoals bedoeld in artikel 213, tweede lid van de Gemeentewet. Het is niet de doelstelling van een jaarrekeningcontrole om zekerheid te verschaffen over de kwaliteit van de interne organisatie. De controle van de jaarrekening bestaat uit een combinatie van controlewerkzaamheden, waaronder risicoanalyse, cijferbeoordelingen, beoordeling van de administratieve procedures en het daarmee samenhangende systeem van interne beheersingsmaatregelen en gegevensgerichte controlewerkzaamheden. De samenstelling en omvang van die werkzaamheden zijn noodzakelijk voor het verkrijgen van dit oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid.

Tijdens onze controlewerkzaamheden maken wij gebruik van de rapporterings- en goedkeuringstoleranties zoals opgenomen in het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden ('BADO'), tenzij de raad in een controleprotocol ten behoeve van de accountant andere controle- of rapporteringstoleranties vaststelt. Dit houdt in dat wij een goedkeurende verklaring kunnen afgeven als de geconstateerde fouten minder zijn dan 1% (€ 54.000) en de onzekerheden minder zijn dan 3% (€ 162.000) van de totale werkelijke lasten en toevoegingen aan de reserves in de jaarrekening.

2.3. Onze bevindingen ten aanzien van het aspect getrouwheid

Onze werkzaamheden zijn erop gericht een redelijke mate van zekerheid te verschaffen dat kwantitatief of kwalitatief materiële fouten tijdens de accountantscontrole worden gesignaleerd.

Tijdens onze controlewerkzaamheden zijn geen ongecorrigeerde materiële controleverschillen geconstateerd.

2.4. Onze bevindingen ten aanzien van het aspect rechtmatigheid

2.4.1. De organisatie heeft rechtmatig gehandeld

In 2011 zijn door de gemeente rechtmatigheidsonderzoeken uitgevoerd volgens een met PwC afgestemd controleplan. Op basis van deze onderzoeken en de werkzaamheden die wij zelf hebben uitgevoerd, concluderen wij dat de organisatie heeft gehandeld binnen het door de gemeenteraad gestelde normenkader en de wettelijke regels. Daarom geven wij op het aspect rechtmatigheid een goedkeurende controleverklaring af.

Hieronder volgt een overzicht van de bevindingen ten aanzien van rechtmatigheid:

Omschrijving	Fout (€)	Onzekerheid (€)
Leges burgerzaken	820	130
Bouwleges	40	690
Totaal	860	820

De omvang van deze fouten en onzekerheden blijft ruim beneden de door u vastgestelde controletoleranties (zie paragraaf 2.2). Om deze reden hebben de geconstateerde fouten en onzekerheden geen gevolgen voor onze controleverklaring.

2.4.2. Voldoende waarborgen tegen misbruik en oneigenlijk gebruik

Ten aanzien van M&O geldt dat gemeente Schiermonnikoog niet expliciet een integraal M&O-beleid heeft. Wel zijn op de desbetreffende beleidsmatige onderdelen de relevante M&O-aspecten opgenomen in beleid en beheer. In de jaarrekening 2011 wordt hier ook (beperkt) op ingegaan. Vanuit onze controle van de jaarrekening en de controle van specifieke verantwoordingen hebben wij geen tekortkomingen op dit punt geconstateerd.

2.4.3. Begrotingscriterium

Als blijkt dat de gerealiseerde lasten zoals weergegeven in de programmarekening hoger zijn dan de geraamde bedragen met inbegrip van de laatste begrotingswijzigingen, kan er sprake zijn van onrechtmatige uitgaven. Voor een juiste oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door de raad geformuleerde beleid en/of wordt gecompenseerd door hogere opbrengsten. Het bepalen of, respectievelijk welke begrotingsoverschrijdingen onrechtmatig zijn, is voorbehouden aan de raad.

In onderstaande tabel hebben wij per programma een samenvatting gegeven van de begrotingsoverschrijdingen op de gemeentelijke lasten. Daarbij is tevens aangegeven of de overschrijding wordt gecompenseerd door hogere baten. Een bedrag tussen haakjes betekent een begrotingsoverschrijding op de lasten of een onderrealisatie op de baten.

Programma	Lasten	Baten	Totaal
Algemene dekkingsmiddelen	(4.057)	36.153	32.096
Totaal	(4.057)	36.153	32.096

Naast bovenstaande overschrijdingen op de programma's heeft een overschrijding van € 29.940 plaats gevonden op de investeringskredieten.

Het college heeft in de inleiding van het jaarverslag en bij de toelichting op de programmarekening hier een nadere toelichting op gegeven. Indien de raad de jaarrekening vaststelt, worden de bestedingen alsnog geautoriseerd.

2.4.4. Aanbesteding schoonmaakcontract 2009 toegelicht in de jaarrekening

Begin 2009 is door de gemeente reeds vastgesteld dat de schoonmaakwerkzaamheden niet Europees zijn aanbesteed. De contractwaarde (€ 303.400) ligt boven het toen geldende drempelbedrag van € 206.000 waarboven diensten Europees aanbesteed dienen te worden. Hierdoor heeft de gemeente zich onrecht niet aan de Europese wetgeving gehouden en is de totale contractwaarde bij de jaarrekening 2009 als onrechtmatig aangemerkt.

Omdat de gehele contractwaarde in 2009 als onrechtmatig is aangemerkt worden de lasten in volgende jaren dat het contract loopt niet nogmaals als onrechtmatig aangemerkt. Daarom heeft de bevinding in 2011 geen effect meer op onze controleverklaring. Wel dient de gemeente het contract gedurende de looptijd toe te lichten onder de niet uit de balans blijvende verplichtingen.

2.5. Geen bevindingen ten aanzien van uw Sisa-bijlage bij de jaarrekening

Wij hebben de bijlage bij de jaarrekening 2011 betreffende SiSa-regelgeving gecontroleerd. Wij hebben geen tekortkomingen geconstateerd ten aanzien van enkele gecontroleerde SiSa-regelingen. Voor een uiteenzetting van onze controlebevindingen per SiSa-regeling verwijzen wij naar bijlage A.

2.6. Instemming over de schattingen van het college

Bij het opmaken van de jaarrekening maakt het college van burgemeester en wethouders schattingen. Omdat deze schattingen van subjectieve aard zijn, brengen wij onze bevindingen onder uw aandacht:

- De grondexploitatieopzetten bevatten schattingselementen en vormen een in zijn algemeenheid een (belangrijke) doorkijk naar de winstgevendheid en mogelijke verliesgevendheid van de gronden in exploitatie. Gezien de status en omvang van de grondexploitatie bij Schiermonnikoog is hier geen sprake van materiële schattingen.
- De nota afschrijvingsbeleid zoals door het college opgesteld hebben wij gebruikt bij de toetsing van de afschrijvingen in de jaarrekening 2011. Hierbij hebben wij geen bijzonderheden geconstateerd.
- Gemeente Schiermonnikoog stelt een analyse op ten aanzien van de oninbaarheid van debiteuren. Deze voorzieningen zijn in mindering gebracht op het saldo. Hierbij hebben wij geen bijzonderheden geconstateerd.
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's. Hierbij hebben wij geen bijzonderheden geconstateerd.
- Inschatting van de overige schulden. Hierbij hebben wij geen bijzonderheden geconstateerd.

Wij stemmen in met de toegepaste waarderingsgrondslagen en de door de het college gemaakte afwegingen en schattingen.

2.7. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling niet gewijzigd

De grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn in vergelijking met vorig boekjaar niet gewijzigd. De gehanteerde grondslagen zijn passend voor de financiële verslaggeving van gemeente Schiermonnikoog.

2.8. U hebt voldaan aan de Wet openbaarmaking uit publieke middelen financierde topinkomens

Op grond van de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens ('Wopt') moeten beloningen, waaronder voorzieningen ten behoeve van toekomstige beloningen, zoals pensioen en ontslaguitkeringen, in de jaarrekening worden vermeld als deze de gemiddelde ministersbeloning (voor 2011 vastgesteld op € 193.000) te boven gaan. Bij onze controle hebben wij vastgesteld dat de Wopt wordt nageleefd door de gemeente Schiermonnikoog.

2.9. Onze onafhankelijkheid is ook voor dit boekjaar gewaarborgd

De 'International Federation of Accountants' (IFAC) heeft per 1 juli 2009 enkele wijzigingen aangebracht in de 'Code of Ethics for Professional Accountants' (de Code). Deze vernieuwde Code is per 1 januari 2011 van kracht geworden en is per die datum volledig geïmplementeerd in de onafhankelijkheidsregels en -procedures van PwC wereldwijd. Implementatie van de Code in nationale regelgeving wordt in 2012 verwacht. De veranderingen zullen niet tot nauwelijks invloed hebben op de relatie van PwC met haar klanten.

Wij hebben gedurende het jaar geen onafhankelijkheidsissues geconstateerd. Daarnaast hebben wij uit hoofde van onze natuurlijke adviesfunctie met de gemeente Schiermonnikoog gesproken over de volgende zaken:

- Besprekingen met senior consulent bij de start van de interim controle en na afloop hiervan.
- Bespreking van de voorlopige resultaten naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole (inclusief SISA), met medewerkers van de afdeling financiën.
- De management letter 2011 is besproken met de burgemeester, gemeentesecretaris en de senior consulent.
- Verwerking investeringen software en licenties met senior consultant.

Deze werkzaamheden hebben geen invloed op onze onafhankelijke positie als controlerend accountant ten behoeve van de raad van de gemeente Schiermonnikoog.

3. Financiële positie van gemeente Schiermonnikoog

3.1. Financieringspositie is aandachtspunt voor komende jaren

Om een beeld te geven van de financiële positie, met name de balansverhoudingen, van de gemeente Schiermonnikoog hebben wij hieronder een aantal kengetallen opgenomen, welke het volgende beeld laten zien:

Kengetal	2011	2010
Solvabiliteit	29,8%	30,9%
Liquiditeit (current)	0,62	0,57
Liquiditeit (quick)	0,64	0,64

De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de gemeente aan haar langlopende verplichtingen kan blijven voldoen. Een graadmeter hiervoor betreft de solvabiliteitsratio (eigen vermogen/totaalvermogen). De solvabiliteitsratio voor de gemeente bedraagt op 31 december 2011 29,8% ten opzichte van 30,9% ultimo 2010. Bij bedrijven ligt een gezonde solvabiliteitsratio tussen de 20% - 25%, echter bij gemeenten zien wij vaak een ratio van boven de 40%. Dit komt met name door de bestemmingsreserves en financieringsfunctie van het eigen vermogen. De solvabiliteitsratio van de gemeente Schiermonnikoog ligt beneden dit gemiddelde. Belangrijker dan het solvabiliteitspercentage vinden wij echter de (kwaliteit van de) inschatting of het aanwezige weerstandsvermogen toereikend is voor het opvangen van de risico's die de gemeente concreet loopt. Wij gaan hier in paragraaf 3.2 nader op in.

De liquiditeit van de gemeente is bepaald aan de hand van twee ratio's, te weten de current ratio (waarbij de vlottende activa gedeeld worden door de vlottende passiva) en de quick ratio (gelijk aan de current ratio, echter zonder bij de activa de grondexploitaties mee te rekenen). Met beide ratio's wordt een beeld verkregen van het vermogen van de gemeente om te voldoen aan haar kortlopende verplichtingen. De current ratio is gezond te noemen boven de 2. Met een score van 0,62 bevindt de current ratio van de gemeente Schiermonnikoog zich hier dus onder. Een verbetering van de current ratio is toe te schrijven aan het aantrekken van één nieuwe langlopende lening, waarmee vlottende passiva is omgezet in vaste passiva.

De quick ratio is exclusief de grondexploitaties bij de activa, aangezien deze positie normaliter minder eenvoudig te gelde te maken is. Gezien de huidige stand van de grondexploitatie bestaat hier voor de gemeente Schiermonnikoog eigenlijk geen risico.

De quick ratio laat eenzelfde waarde als voorgaand jaar zien. Deze ratio laat zien dat de gemeente beperkt in staat is om haar kortlopende schulden te financieren vanuit de kortlopende vorderingen.

De lage quick (en current) ratio wordt met name verklaard door het beleid om, gezien de huidige lage rentestanden voor kortlopende financiering, zo veel mogelijk met kasgeldleningen te financieren. Het college heeft dit ook toegelicht in de paragraaf Financiering.

Bij bovenstaande analyse dient wel opgemerkt te worden dat dit een momentopname betreft van de situatie per ultimo 2011.

In de paragraaf Financiering zijn het beleid, de kasgeldlimiet en de renterisiconorm opgenomen. Het aantrekken van de langlopende lening past binnen de renterisiconorm. Door het aantrekken van de langlopende lening wordt ook voldaan aan de kasgeldlimiet. Om te komen tot een optimale financiering binnen de gestelde normen vraagt de liquiditeitsplanning om een verdere doorontwikkeling. Dit komt mede door de ontwikkelingen ten aanzien van de wet HOF (zie paragraaf 5.2.1).

3.2. *Het college geeft niet aan of zij het weerstandsvermogen toereikend acht om geïdentificeerde risico's af te dekken*

Het weerstandsvermogen is een andere graadmeter in hoeverre de gemeente in staat is financiële tegenvallers op te vangen betreft. In de paragraaf weerstandsvermogen is dit nader uiteengezet en uitgesplitst in de weerstandscapaciteit en risico's waarvoor geen (dekking-)maatregelen voor zijn getroffen.

(x € 1 mln.)	Totaal	
	2011	2010
A. Weerstandcapaciteit	2,1	1,9
B. Beleidsrisico's en bedrijfsrisico's	P.M.	P.M.
Resterend weerstandsvermogen (A-B)	P.M.	P.M.

De structurele weerstandscapaciteit is bedoeld om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de programma's. Deze bestaat uit de onbenutte belastingcapaciteit (€ 87.000) en uit de post 'onvoorzien' van ad € 3.600.

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve (vrij besteedbaar) ad € 927.500, de bestemmingsreserves (vrij besteedbaar) ad € 777.500 en het rekeningresultaat 2011 ad € 265.000.

Bestemmingsreserves worden gevormd voor specifieke incidentele bijdragen en hebben in beginsel een beperkte levensduur. Voor een groot deel van de bestemmingsreserves bestaan al concrete verplichtingen (hebben een concrete bestemming/afspraken met derden). Daardoor zijn ook deze niet vrij beschikbaar voor dekking van risico's.

In de paragraaf weerstandsvermogen wordt ingegaan op het minimum niveau van de incidentele weerstandscapaciteit. In de paragraaf worden vuistregels genoemd zoals 5% van het gemeentelijke budget (€ 0,31 mln.) of 20% van de algemene uitkering (€ 0,5 mln.). Andere normen die wij binnen gemeenten zien zijn bijvoorbeeld € 500 per inwoner of 2% van de som van de algemene uitkering, OZB-capaciteit en verfijningsuitkeringen. Er zijn derhalve verschillende normen om het weerstandsvermogen te bepalen. In de nota reserves en voorzieningen is voor de gemeente Schiermonnikoog een minimum hoogte van de algemene reserve van € 454.000 opgenomen. Het college heeft voor haar eigen dagelijkse uitvoering deze norm in de notitie Financieel Kader 2010-2013 verhoogd naar € 1 mln. Het college geeft aan dat gezien de omvang van de algemene reserve ad € 1,2 mln. dit voldoet aan haar eigen normen: 'de buffer' is toereikend.

Wij hebben het college geadviseerd om de aanwezige risico's concreet te vertalen naar het benodigde weerstandsvermogen. Door de risico's te kwantificeren en periodiek te actualiseren, kan inzicht worden verkregen in hoeverre het huidige weerstandsvermogen toereikend is. Verder wordt door een adequate onderbouwing van het benodigde weerstandsvermogen (periodiek actualiseren) een goed beeld verkregen omtrent de aanwezige en de benodigde reserves en het weerstandsvermogen van gemeente Schiermonnikoog. Deze informatie kan worden meegenomen bij de invulling van het beleid van gemeente Schiermonnikoog in komende jaren

Daarnaast kan de paragraaf verder ontwikkeld worden door per risico een beheersingsmaatregel te benoemen. Wat gaat het college doen, dan wel wat wordt reeds gedaan om het risico te beheersen, sturen dan wel monitoren.

3.3. *Het resultaat wordt sterk beïnvloed door enkele incidentele posten*

Om inzicht te geven in het voorspellend vermogen van de gemeente, geven wij in onderstaand overzicht weer wat de verschillen zijn tussen de primaire begroting, de aangepaste begroting en de programmarekening 2011.

(x € 1.000)	Begroting voor wijzigingen	Begroting na wijzigingen	Realisatie	Vershil (voordeel)
Resultaat voor bestemming	-/- 177	-/- 343	-/- 76	267
Mutatie reserves	168	345	240	-/- 105
Resultaat na bestemming	-/- 9	1	265	263
In % van de omvangsbasis (totale lasten)	0,17%	0,02%	4,9%	4,9%

De belangrijkste afwijkingen tussen de bijgestelde begroting en de realisatie zijn in onderstaande tabel opgenomen.

(bedragen in €)	Realisatie versus begroting na wijzigingen na bestemming
Vrijval voorziening gemeentelijke gebouwen	101.145
Afrekening rekeningoverschot bibliotheek 2010	15.290
Kapitaallasten Promenade (bijdrage nog niet gedaan)	23.170
Kwartiermaker combinatiefuncties	20.500
Hogere baten rioolrecht	21.045
Eenmalig budget voor WABO-applicatie	21.100
Personeelslasten: minder belastingen vacature ruimte door overgang ICT naar Leeuwarden	32.600
Extra kosten WYS DanDon inzake WMO	-/- 20.000
Lagere baten toeristenbelasting	-/- 24.375
Overige verschillen < € 15.000	72.525
Totaal	€ 263.000.

De verschillen ten opzichte van de begroting na wijzigingen zijn door het college van burgemeester en wethouders in de jaarrekening afdoende toegelicht.

3.4. *Externe ontwikkelingen zijn van invloed op meerjarig financieel beeld van uw gemeente*

Door de huidige economische ontwikkelingen en de besluiten in het regeerakkoord komen er de komende jaren bezuinigingen en nieuwe taken (zie tevens hoofdstuk 5) op de gemeente af. Deze ontwikkelingen zijn van groot belang voor het financiële beeld van iedere gemeente. De exacte uitwerking van de genomen besluiten is nog niet duidelijk, maar bekend is wel dat er macro-economisch bezuinigd gaat worden bij de decentralisatie van taken.

De gemeente Schiermonnikoog heeft een sluitende meerjarenbegroting 2012-2015. Een belangrijke opbrengstenstroom hierin is de toeristenbelasting. De economische omstandigheden kunnen van grote invloed zijn op deze opbrengsten. De opbrengsten 2011 liggen bijvoorbeeld circa 10% lager dan voorgaand jaar. Daarnaast is het meerjarig onderhoudsplan niet actueel (zie tevens paragraaf 3.6), waardoor de werkelijke onderhoudslasten de komende jaren mogelijk hoger uitvallen dan begroot. Gezien de beperkte omvang van het aantal mensen in de WWB en WSW is de verwachting dat de landelijke kortingen op dit gebied een beperkte invloed zullen hebben op de begroting van de gemeente Schiermonnikoog. Het blijft echter van belang om de werkelijke effecten van de aangekondigde landelijke maatregelen te blijven volgen en de invloed op de meerjarenbegroting te bepalen.

Wij adviseren u de ontwikkelingen op de voet te volgen en indien noodzakelijk (strategische) keuzes te maken in de kerntaken van de gemeente op deze gebieden. Deze keuzes dienen zo concreet mogelijk vertaald te worden naar het financieel beeld van de gemeente en naar onze mening periodiek gevolgd te worden.

3.5. Er is € 40.000 winst genomen op de grondexploitatie Oosterreeweg

Conform voorgaande jaren is in de jaarrekening één grondexploitatie verantwoord: de Oosterreeweg. De werkzaamheden binnen dit complex zijn nagenoeg afgerond. Er worden alleen nog enkele werkzaamheden ten aanzien van het woonrijp maken verwacht.

Omdat het project nagenoeg is afgerond, is in de eerste tussentijdse rapportage besloten om € 40.000 winst te nemen op het complex. Deze winstneming is gebruikt ter dekking van de nabetaling aan de woningbouwvereniging inzake het duurzame energieconcept (€ 40.000).

Na de winstneming resteert ultimo 2011 nog een balanswaarde van € 20.000 negatief. Dit bedrag is ter dekking voor de nog te maken kosten in 2012. Op basis van de verwachte kosten voor het woonrijp maken, is dit bedrag toereikend.

Rekening houdend met alle beschikbare informatie achten wij de balanswaarde toereikend voor de nog te verwachten kosten. De resultaatneming in 2011 is derhalve ook toegestaan op basis van de geactualiseerde calculaties.

3.6. Het aanwezige meerjarig onderhoudsplan is niet actueel

De gemeente Schiermonnikoog heeft de afgelopen jaren in haar jaarrekening een voorziening getroffen voor onderhoud aan gemeentelijke gebouwen. Deze voorziening was gebaseerd op het meerjarig onderhoudsplan (MOP).

Afgelopen jaar is gebleken dat het onderhoudsplan enkele veronderstellingen bevat die niet meer actueel zijn. De in het MOP geplande onderhoudswerkzaamheden zijn niet in de betreffende jaren uitgevoerd. Dat wil zeggen dat de onderhoudswerkzaamheden later zijn of worden uitgevoerd dan gepland. Tevens zijn het zwembad en de jachthaven niet opgenomen in het onderhoudsplan. Hiermee geeft het onderhoudsplan geen volledig en actueel beeld van de werkelijke toekomstige onderhoudslasten.

Op basis van de verslaggevingrichtlijnen (BBV) dienen (actuele) beheersplannen ten grondslag te liggen aan de in de jaarrekening opgenomen onderhoudsvoorzieningen. Tot op heden is er geen nieuw volledig en actueel beheersplan door de gemeente Schiermonnikoog opgesteld. Hierdoor is het opnemen van een voorziening meerjarig onderhoud niet meer in lijn met de richtlijnen welke zijn gesteld op basis van de BBV. De voorziening is in de jaarrekening 2011 dan ook vrij gevallen ten gunste van het resultaat.

In dit kader willen wij u wijzen op het feit dat de financiën van gemeenten onder druk staan door de huidige economische situatie en de (rijks)bezuinigingen (zie ook paragraaf 3.4). Naar onze mening is het daarom van groot belang dat de gemeente haar meerjarige onderhoudsverplichtingen in kaart heeft en deze op een juiste manier verwerkt in haar meerjarenbegroting.

3.7. Inbaarheid vordering IAU (€ 41.500) is onzeker

Conform 2010 heeft de gemeente Schiermonnikoog een tekort op de uitvoering van de gebundelde uitkering van meer dan 10%. De gemeente heeft daarom ook voor 2011 een aanvraag ingediend inzake de incidentele aanvullende uitkering (IAU) van € 41.500.

De voor 2010 ingediende aanvraag is toegekend en het college verwacht dat ook voor 2011 zal worden uitgekeerd, omdat voor gemeenten met minder dan 10.000 inwoners maar 1 criterium geldt. Dit criterium houdt in dat verstrekkingen niet onrechtmatig tot stand mogen komen en alle uitgaven van Schiermonnikoog zijn rechtmatig gedaan.

Gezien de onzekerheid rondom de toekenning, zeker omdat in 2011 naar verwachting landelijk een groter beroep zal worden gedaan op de IAU en het macrobudget wordt overschreden, is het risico op oninbaarheid van deze vordering echter wel toegenomen.

3.8. Circulaire van het ministerie BZK inzake APPA verwacht voorziening voor pensioenverplichting

Op 16 januari 2012 heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) de circulaire Wijzigingen in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa) 2011 uitgebracht. Deze circulaire gaat naast de effecten van de wetwijzigingen per 19 november 2011 in op de dekking van de kosten voorvloeiende uit deze wetgeving. Hierbij stelt het ministerie dat, gezien het feit dat deze lasten sterk kunnen fluctueren als gevolg van waardeoverdracht, iedere gemeente hiervoor geacht wordt een voorziening te vormen. Volgens de circulaire is jaarlijks een actuariële berekening nodig om de hoogte van de voorziening te bepalen.

Een gemeente kan tevens een kapitaalverzekering afsluiten om de verplichtingen richting de wethouders af te dekken. Indien de verzekering de verplichting volledig afdekt is er geen reden meer om een voorziening te vormen.

De gemeente Schiermonnikoog heeft in haar jaarrekening geen voorziening opgenomen, maar heeft een verzekering afgesloten voor haar verplichting. Op basis van de opgaven van de verzekeraar is geconcludeerd dat de verplichtingen op basis van APPA door de gemeente volledig zijn afgedekt. Hiermee wordt voldaan aan de circulaire van het ministerie van BZK.

4. Interne beheersing

4.1. Uw interne beheersing is van een voldoende niveau

Binnen het kader van de controleopdracht fungeren wij voor het college en het management als klankbord voor onder meer het verbeteren van de interne beheersing. Over het algemeen kan de interne beheersing als voldoende worden gekwalificeerd om tot een getrouwe jaarrekening te kunnen komen.

Op 2 maart 2012 hebben wij onze managementletter uitgebracht. In onze managementletter hebben wij het college van burgemeester en wethouders geïnformeerd over de belangrijkste bevindingen ten aanzien van de interne beheersing. Onderstaand geven wij een overzicht van de status op dit moment van de door ons gerapporteerde bevindingen en aanbevelingen met de prioriteit 'Hoog' en 'Middel'.

	Omschrijving/risico/aanbeveling	Prioriteit	Opvolging 2011
2010-1	Afstemming van het normenkader met de Raad <i>Aanbeveling</i> Het geactualiseerde normenkader dient nog overeenkomstig de Kadernota Rechtmatigheid ter kennisname aan de raad te worden voorgelegd.	Middel	Het normenkader dient bij wijzigingen jaarlijks ter kennisgeving aan de raad te worden aangeboden. Dit zal voor 2011 nog gebeuren in de raadsvergadering van 24 april 2012.
2010-2	Actualiseren van het controleplan en de risicoanalyses <i>Aanbeveling</i> Om ieder jaar tot een weloverwogen controleaanpak te komen adviseren wij om het controleplan en de risicoanalyse jaarlijks (formeel) te actualiseren. Hierbij dienen wijzigingen in regelgeving en bevindingen uit voorgaande jaren mee te worden genomen. Op basis van deze actualisatie is het mogelijk om tot een meer roulerende controleaanpak te komen.	Middel	Voor het jaar 2011 is de controleaanpak niet aangepast op basis van een risicoanalyse.
2009-1	Interne controles belastingen worden beperkt vastgelegd Een belangrijke opbrengstenstroom van de gemeente zijn de gemeentelijke belastingen. De gemeente Schiermonnikoog heeft de uitvoering van dit proces uitbesteed aan de gemeente Dongeradeel. <i>Aanbevelingen</i> Ondanks dat wij niet de indruk hebben dat controles niet uitgevoerd worden hebben wij de gemeente Dongeradeel geadviseerd de interne controles op een eenvoudige en praktische wijze (elektronisch) vast te leggen. Deze aanbeveling is tevens van toepassing voor gemeente Schiermonnikoog.	Middel	Geen follow-up aan gegeven. Wij hebben begrepen dat dit zal worden opgepakt ten tijde van de ingebruikname van het nieuwe belastingpakket.
2008-12/ 2010-4	Naleving Europese aanbestedingsregels onvoldoende gewaarborgd binnen de organisatie <i>Aanbeveling</i> Wij zijn van mening dat de gemeente met prioriteit een inkoop- en aanbestedingsbeleid dient op te stellen.	Hoog	In VAST verband is onlangs een concept beleid opgesteld en de gemeente is voornemens het beleid voor de zomer 2012 aan de raad voor te leggen.

2008-2 Procedure bouwleges kan worden verbeterd

Middel

Aanbevelingen

Wij adviseren u de ingevulde excelformulieren op te nemen in de dossiers. Hierdoor kan de gemeente bij haar interne controles ook expliciet vaststellen dat de bouwsom juist is vastgesteld.

Tijdens de controle op rechtmatigheid is gebleken dat onderbouwing ontbreekt indien bij facturatie van de bouwleges gewijzigde uitgangspunten of tarieven worden gehanteerd ten opzichte van de opgegeven aanvraag. Dossiervorming op dat gebied blijft derhalve een aandachtspunt.

Daarnaast hebben wij aanbevelingen gedaan met betrekking tot de doorontwikkeling van de interne controle en de naleving van de Europese aanbestedingsregels.

Intern wordt concreet en actief invulling gegeven aan gesignaleerde aandachtspunten en aanbevelingen. De follow-up en afwikkeling van de hierin opgenomen aanbevelingen zullen wij ieder jaar nauwgezet blijven volgen, evenals de afwikkeling van onze aandachtspunten.

4.2. Geen bevindingen inzake uw IT-omgeving geconstateerd

De gemeente Schiermonnikoog maakt gebruik van diverse informatiesystemen, uiteenlopend van specialistisch/ondersteunend tot veelomvattend/organisatiekritisch. Voor onze jaarrekeningcontrole willen wij zoveel mogelijk gebruikmaken van de gegevens uit deze systemen. Als gevolg van onze controleaanpak en artikel 2:393 lid 4 BW besteden wij daarom aandacht aan de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking die door middel van deze systemen plaatsvindt.

Wij hebben dit jaar geen bevindingen ten aanzien van uw IT-omgeving geconstateerd.

4.3. Geen aanwijzingen van fraude tijdens onze controle van de jaarrekening 2011

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude en onjuistheden berust bij de het college van burgemeester en wethouders. De gemeenteraad ziet erop toe dat de het college van burgemeester en wethouders hiertoe adequate procedures volgt en actie onderneemt als daartoe aanleiding bestaat.

Als uw accountant hebben wij de verantwoordelijkheid om risico's van fraude te herkennen, voor zover deze risico's kunnen leiden tot materiële fouten in de jaarrekening.

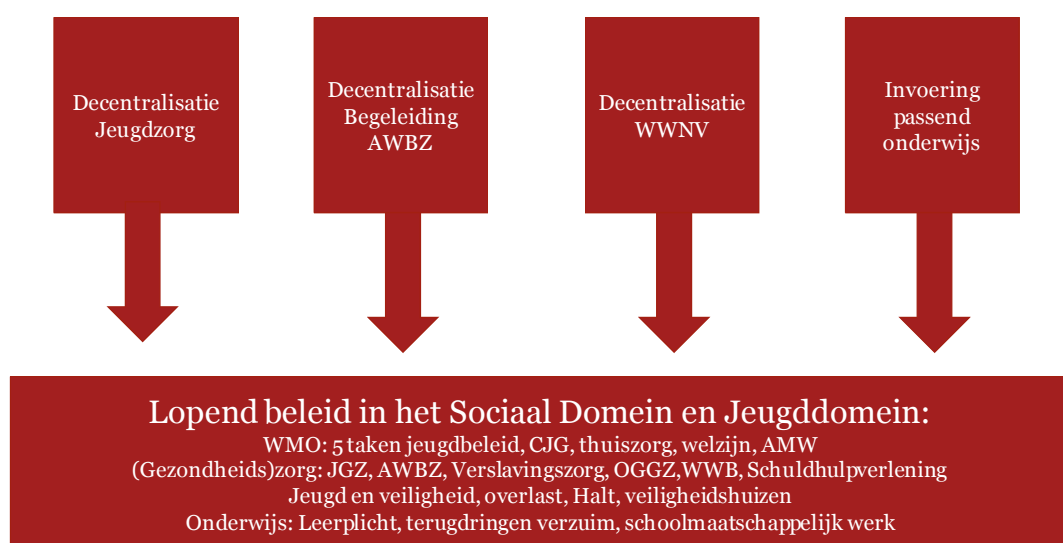
Tijdens onze controle van de jaarrekening 2011 zijn ons geen aanwijzingen van fraude gebleken.

5. Vooruitkijkend

5.1. Jeugdzorg, AWBZ en WWnV vragen uw aandacht

De komende jaren krijgt de gemeente Schiermonnikoog als gevolg van landelijke ontwikkelingen en het nieuwe Regeerakkoord te maken met een aantal decentralisaties. De invoering van de Wet Werken naar Vermogen (Wwnv) dient zich al aan per 1 januari 2013, waarbij aanvragen voor het herstructureringsfonds reeds begin 2012 ingediend moeten worden. U krijgt in 2013 en 2014 ook te maken met de uitvoering van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) en de Jeugdzorg.

Deze drie decentralisaties, samen met andere ontwikkelingen zoals op het gebied van passend onderwijs of welzijnswerk en gecombineerd met de algehele bezuinigingen, stellen gemeenten voor een grote en complexe opgave. Al deze ontwikkelingen raken en versterken elkaar. Een keuze op één terrein kan consequenties hebben op een ander terrein. In onderstaand figuur is de samenhang binnen het sociaal domein gevisualiseerd.

Hieronder geven wij kort een toelichting per decentralisatie.

5.1.1. Decentralisatie van de jeugdzorg

Het kabinet wil de uitvoering van de gehele zorg voor kinderen, jongeren en hun opvoeders bij elkaar brengen onder de verantwoordelijkheid van de gemeenten. Dit betekent dat alle jeugdzorg die nu nog valt onder het Rijk, de provincies, de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) en Zorgverzekeringswet (Zvw), alsmede de jeugdbescherming en jeugdreclassering gedecentraliseerd worden naar gemeenten. Hierdoor ontstaan in de uitvoering meer mogelijkheden voor preventie, integrale ondersteuning en afstemming met school en werk. De voorgenomen wijziging van het jeugdstelsel is mede gebaseerd op de evaluatie van de wet op de jeugdzorg, de bevindingen van het vorige kabinet en het rapport van de parlementaire werkgroep van voorjaar 2010. Het uitgangspunt is dat de nieuwe wet vanaf 2105 in werking treedt. Eind 2012 wordt de concept wet naar verwachting naar de Tweede Kamer gestuurd, in 2013 volgen uitwerkingen en in 2014 de implementatie. Een van de discussiepunten is of de jeugdzorg gefaseerd of in één keer zal plaatsvinden.

De decentralisatie van de jeugdzorg is een tweeledige opgave voor gemeenten waarbij taken worden overgenomen en tegelijkertijd een stelselwijziging wordt doorgevoerd. Deze complexe transitie moet zowel een verbetering in effectiviteit als in efficiëntie bewerkstelligen. Een kernvraag is hoe de ondersteuning en hulp rondom kinderen en gezinnen op een meer integrale wijze kan worden georganiseerd. Daarbij is onder meer de aansluiting op het welzijnswerk en op het onderwijs van belang, maar bijvoorbeeld ook de relatie met schuldhulpverlening en veiligheid. En wat is daarin laagdrempelig en ondersteunend en hoe sluit zwaardere hulp en justitiële maatregelen daarop aan? Een gerelateerd vraagstuk is wat de rol en taakinvulling van het Centrum voor Jeugd en Gezin zou moeten zijn.

Het overnemen van taken op het gebied van jeugdzorg brengt ook de vraag van intergemeentelijke samenwerking naar voren en hoe de specialistische jeugdzorg straks ingekocht moet worden. Tot slot speelt daarbij ook nog de samenhang met de veranderingen Passend Onderwijs en de andere twee decentralisaties.

5.1.2. Wet werken naar vermogen

Met de Wet werken naar vermogen zorgt het kabinet voor één regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt. De achtergrond is de gedachte dat veel mensen kunnen werken naar eigen vermogen. En dat mensen met een arbeidsbeperking, eventueel met ondersteuning vanuit de overheid, zoveel mogelijk aan de slag kunnen in een reguliere baan, met uitzondering van mensen die volledig en duurzaam arbeidsbeperkingen hebben. De Wet werken naar vermogen (Wwnv) wordt een brede voorziening met zoveel mogelijk gelijke rechten, plichten en kansen voor mensen met arbeidsvermogen die nu nog gebruikmaken van de verschillende regimes van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw), Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong), Wet investeren in jongeren (WIJ) en Wet werk en bijstand (WWB). Voor jongeren die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn, blijft de Wajong bestaan. Voor mensen die alleen in een beschutte omgeving kunnen werken, kan de indicatie beschut werken worden afgegeven. Een belangrijk instrument dat in het kader van de Wwnv wordt ingezet is het principe van loondispensatie. Een werkgever betaalt alleen voor de 'loonwaarde' (productiviteit) van de werknemer en de rest van het inkomen wordt aangevuld door de overheid.

De invoering van de Wet werken naar vermogen is een opgave voor gemeenten omdat het een hervorming van het stelsel betekent welke gepaard gaat met een forse bezuiniging. Dit vraagt van gemeenten een strategische heroriëntatie op hun re-integratiebeleid; welke re-integratieinstrumenten kan een gemeente nog aanbieden met de afgenomen middelen? De terugkerende vraag daarbij is welke instrumenten daadwerkelijk effectief zijn? Daarnaast moeten gemeenten besluiten op welke schaal zij hun dienstverlening zullen aanbieden. Gaan gemeenten regionaal samenwerken en zo ja, hoe ver reikt dat? Hoe lang moet een werkzoekende reizen om zich te melden bij het loket voor bemiddeling naar werk? Welke partners spelen in die samenwerking een rol? Wat betekent het bijvoorbeeld voor het bestaande SW-bedrijf? Of het ROC? Hoe worden werkgevers overgehaald om toch mensen een kans te geven die niet volledig inzetbaar zijn? Daarnaast behelst deze wet een financieel risico voor de gemeenten. Dit wordt onder meer veroorzaakt door een flinke korting op de Wsw en de Wwb en de toegenomen instroom als gevolg van de economische crisis. Verschillende gemeenten hebben nu al de grenzen van hun budget bereikt bij de uitvoering van de Wwb.

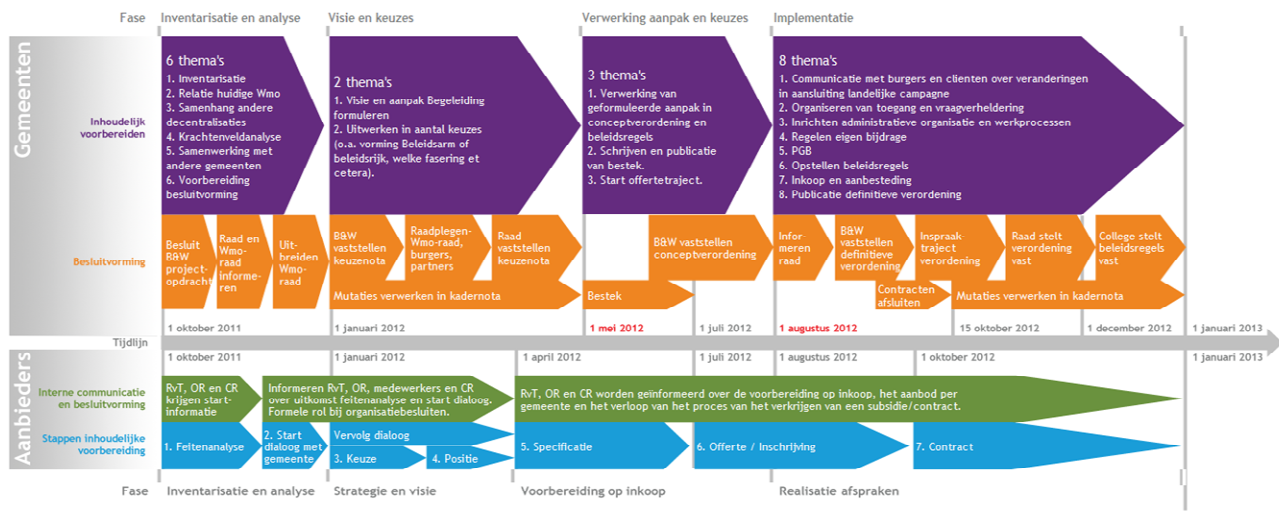
1 februari 2012 is de invoeringswet Wet werken naar vermogen naar de Tweede Kamer gestuurd. De Wwnv gaat in op 1 januari 2013. Op dit moment werken veel gemeenten aan een plan voor een uitvoeringsorganisatie voor de Wwnv, waarbij diverse aspecten van belang zijn, zoals de omvang van de rol van het SW-bedrijf en de omvang van de rol van marktpartijen. Verder zijn gemeenten bezig met het uitwerken van een aanvraag bij het herstructureringsfonds voor het ontvangen van transitie-inmiddelen. Deadline voor het indienen van deze aanvraag is eind april 2012.

5.1.3. Van AWBZ naar WMO

Het kabinet heeft besloten om per 2014 de functie begeleiding uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) te schrappen en deze onder de compensatieplicht van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) te brengen. Vanaf 2013 zijn de gemeenten al verantwoordelijk voor de personen die voor het eerst of opnieuw begeleiding nodig hebben. Deze wijziging betekent dat er niet langer sprake is van een verzekerd recht, maar van compensatieplicht. Een belangrijke overweging voor deze decentralisatie is geweest dat dagbesteding en begeleiding het beste dichtbij de cliënt geregeld kunnen worden. De gemeente kent de mensen en hun situatie beter dan de zorgkantoren. Bovendien kunnen gemeenten naar verwachting gebruik maken van meer passende informele of collectieve voorzieningen en van verbinding met andere beleidsvelden.

De decentralisatie van de AWBZ is een opgave voor de gemeenten omdat de taakuitvoering vertaald moet worden naar de Wmo en daarmee anders vormgegeven zal worden. Daarnaast is de aanbieder en klant (deels) nog onbekend voor gemeenten. Een aandachtspunt bij deze opgave zijn de onduidelijkheden, onder meer over de vraag voor welke doelgroepen specifieke maatregelen worden genomen, over de afbakening intramuraal en extramuraal en over de financiële kaders en consequenties (naast de 5% doelmatigheidskorting). Een tweede aandachtspunt is de samenhang met andere trajecten zoals afschaffing zorgkantoor, de IQ-maatregel, de kanteling van de Wmo en de andere twee decentralisaties.

De gemeente zal zich in belangrijke mate in 2012 moeten voorbereiden door onder meer keuzes te maken in de aanpak, beleid vast te stellen en een verordening te maken. In onderstaand overzicht is het stappenplan van de transitie opgenomen (bron: vng website).

5.2. Overige ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn

5.2.1. Nieuwe wet houdbaarheid overheidsfinanciën (HOF)

Nederland gaat de recente Europese afspraken ten aanzien van begrotingsdiscipline opnemen in de Wet houdbare overheidsfinanciën (HOF). Ook de belangrijkste uitgangspunten en randvoorwaarden van het Nederlandse budgettaire beleid – zoals de begrotingsregels – zijn onderdeel van het wetsvoorstel.

Tijdens de bijeenkomsten van de Europese Raad op 26 oktober en op 8 en 9 december 2011 hebben de Europese regeringsleiders afspraken gemaakt om de financiële stabiliteit van de EU en in het bijzonder de eurozone te waarborgen. Lidstaten moeten de vereisten uit het aangescherpte Stabiliteits- en Groeipact voor het einde van 2012 vastleggen in nationale wetgeving. Voor Nederland was dat niet nieuw, aangezien de Wet HOF al maanden in voorbereiding was. De wettelijke verankering van de Europese afspraken werkt disciplinerend en laat zien dat Nederland overtuigd is van de noodzaak om de economische en monetaire unie op orde te brengen.

De Europese eisen en afspraken over reductie van het begrotingstekort en de staatsschuld vormen de basis van de Wet HOF. Dat betekent een maximaal toegestaan structureel (d.w.z. na correctie voor de conjunctuur) tekort van de collectieve sector (EMU-saldo) van 0,5 procent van het bruto binnenlands product (bbp). In Brussel staat dit bekend als de ‘golden rule’. De grens voor het feitelijk tekort blijft 3 procent bbp. Ook mag de overheidsschuld niet hoger zijn dan 60 procent bbp. Als gevolg van de kredietcrisis en de schuldencrisis voldoet Nederland momenteel – net als de meeste andere eurolanden – niet aan deze vereisten. Het beleid van het kabinet is er op gericht om zo snel mogelijk orde op zaken te stellen. De Wet HOF draagt hieraan bij.

Naast de Europese eisen worden ook de uitgangspunten van het Nederlands trendmatig begrotingsbeleid in de nieuwe Wet HOF vastgelegd. Hiermee wordt invulling gegeven aan het verzoek van de Tweede Kamer om de begrotingsregels wettelijk te verankeren. Het gaat daarbij onder andere om de strikte scheiding tussen inkomsten en uitgaven, door middel van het hanteren van vaste uitgavenplafonds (kaders) en het principe van automatische stabilisatie aan de inkomstenkant van de begroting.

Omdat ook gemeenten, provincies en waterschappen bijdragen aan het begrotingstekort van de collectieve sector, bepaalt het wetsvoorstel dat niet alleen het Rijk maar ook de decentrale overheden zich moeten houden aan de doelstellingen uit het aangescherpte Stabiliteits- en Groeipact. Over de bijdrage van de decentrale overheden aan de Europese doelstellingen wordt bestuurlijk overleg gevoerd.

Nu de ministerraad met het wetsvoorstel heeft ingestemd, wordt de Wet HOF ter consultatie voorgelegd aan de decentrale overheden. Dat gebeurt via de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Unie van Waterschappen (UvW). Vervolgens zal het wetsvoorstel voor advies worden aangeboden aan de Raad van State. Het kabinet verwacht het wetsvoorstel nog voor de zomer van 2012 aan de Tweede Kamer te sturen. De beoogde ingangsdatum van de Wet HOF is 1 januari 2013. De Wet HOF is een aangepaste en geactualiseerde uitgave van het wetsvoorstel Tekortreductie Rijk en Medeoverheden dat niet verder in procedure wordt gebracht.

5.3. Strategie implementeren vraagt meer

Gemeenten staan voor complexe uitdagingen- veelal versterkt door de economische crisis. Vaak hebben gemeenten hun strategie al aangepast en hebben colleges hun collegeprogramma geformuleerd. Het realiseren van deze plannen is de uitdaging. De kredietcrises en de eurocrises hebben directe gevolgen voor de gemeenten¹, en om deze het hoofd te bieden hebben gemeenten meer dan ooit behoefte aan daadkracht en realisatiekracht. PwC heeft onderzoek gedaan naar wat gemeenten moeten doen om succesvol te zijn in het realiseren van strategische doelstellingen. Dit onderzoek dat wij de titel 'Making it happen' hebben gegeven wijst uit dat leiderschap de belangrijkste succesfactor is, maar niet voldoende. Strategie tot een succes maken vraagt om meer; de volgende succesfactoren worden genoemd door de deelnemers aan het onderzoek².

- Leiderschap is cruciaal;
- Zorg voor een eenduidige, overkoepelende, strategische visie;
- Benut externe partners ook als doe-tank, niet alleen als denk-tank;
- Blijf oog houden voor behoeften van burgers en bedrijven;
- Koppel de strategie aan een sluitend financieel dekkingsplan;
- Werk met een gefaseerd en actiegericht implementatieplan;
- Voer de strategie uit als een veranderkundige transformatie.

Logischerwijs start de weg naar een krachtige gemeente met een duidelijke langetermijnvisie. Met een duidelijk implementatieplan moet men vervolgens op weg om de strategie te realiseren. Essentieel is dat de visie en het plan de verschillende beleidsvelden, diensten en sectoren overstijgen. Uit ons onderzoek blijkt dat maar een enkele gemeente zo'n adequaat implementatieplan heeft.

Ook naar buiten toe blijkt dat bestuurskrachtige gemeenten in verschillende rollen kunnen samenwerken met verschillende partners. Dit betekent dus samenwerking op verschillende niveaus met andere overheden, regiogemeenten, bedrijven en maatschappelijke instellingen. De diversiteit aan partners betekent dat de lokale overheden een doeltreffend en daadkrachtig beheer op contracten moeten uitvoeren. Deze regierol wordt steeds belangrijker en vraagt om andere en nieuwe kwaliteiten en competenties van uw organisatie, medewerkers en uw ondersteunende systemen. En niet te vergeten adequaat financieel management. Wij adviseren nu halverwege deze gemeenteraadsperiode te evalueren wat uw realisatiekracht is en te bepalen op welke factoren u die realisatiekracht in de tweede helft wilt versterken.

¹ Zie bijvoorbeeld de wet HOF in paragraaf 5.2.1

² Op www.pwc.nl/gemeentevanmorgen vindt u desgewenst meer informatie over het internationale onderzoek.

A. *Single information Single Audit (SiSa)*

Wij hebben in onze controle specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de bijlage inzake SiSa bij de jaarrekening 2011 van gemeente Schiermonnikoog. Onze werkzaamheden hebben gevarieerd tussen het beoordelen van de interne beheersing en het uitvoeren van detailcontroles. In de bijlage bij de jaarrekening zijn twee typen indicatoren opgenomen:

- Indicatoren (bedragen en andere kwantitatieve gegevens, veelal prestatie-indicatoren), die van invloed zijn op de financiële vaststelling.
- Indicatoren, zonder invloed op de financiële vaststelling.

Voor de eerste indicator geldt dat er een relatie is tussen de jaarrekening en de bijlage. Wij hebben op deze indicatoren een reguliere rechtmatigheidscontrole uitgevoerd en indien specifiek gevraagd is de deugdelijke totstandkoming van de indicator beoordeeld. De tweede indicator heeft normaliter geen directe relatie met de gemeentelijke jaarrekening. Deze indicatoren zijn noodzakelijk voor het departementale jaarverslag. Bij deze indicatoren hebben wij alleen de deugdelijke totstandkoming van de indicator beoordeeld.

Voor de bevindingen uit onze controle gelden op grond van het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden ('BADO') zwaardere rapporteringstoleranties dan voor andere onderdelen van de reguliere jaarrekening.

In dit rapport van bevindingen hebben wij per specifieke uitkering fouten en onzekerheden, boven een vastgestelde financiële grens, opgenomen voor zover deze niet door de gemeente zijn gecorrigeerd. De financiële grens is afhankelijk gesteld van de omvangsbasis van de regeling. De omvangsbasis wordt gebaseerd op de gevraagde indicator. Bij een gevraagde indicator van "bestedingen gedurende het jaar" wordt de omvangsbasis bijvoorbeeld gevormd door de bestedingen in de regeling. De financiële grens is per specifieke uitkering:

- € 10.000 indien de omvangsbasis kleiner dan of gelijk is aan € 100.000;
- 10% indien de omvangsbasis groter dan € 100.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;
- € 100.000 indien de omvangsbasis groter dan € 1.000.000 is.

De rapporteringstolerantie heeft geen consequenties voor de omvang en aard van de controle van specifieke uitkeringen. Het gaat alleen om het rapporteren van de waargenomen fouten en onzekerheden voortkomende uit de accountantscontrole.

Op basis van de nota verwachtingen accountantscontrole uitgegeven door het ministerie van Binnenlandse Zaken rapporteren wij middels onderstaande voorgeschreven tabel de geconstateerde fouten of onzekerheden per regeling.

Nr	Naam specifieke uitkering of overige	Totale fout of onzekerheid per specifieke uitkering	Totale omvang van de fout of de onzekerheid (in Euro's)	Toelichting fout/onzekerheid
C6	Wet inburgering	Geen	0,-	n.v.t.
D5	Regeling verbetering binnenklimaat primair onderwijs 2009	Geen	0,-	n.v.t.
E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer	Geen	0,-	n.v.t.
G1c-1	Wet sociale werkvoorziening gemeentedeel 2011	Geen	0,-	n.v.t.
G1C-2	Wet sociale werkvoorziening (Gemeenten (incl. WGR) Totaal 2010)	Geen	0,-	n.v.t.
G2	Gebundelde uitkering (WWB+WIJ+IOAW+IOAZ+levensonderhoud beginnende zelfstandigen Bbz 2004+WWIK Gemeentedeel 2011)	Geen	0,-	n.v.t.
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)	Geen	0,-	n.v.t.
G5	Wet Participatiebudget (WPB)	Geen	0,-	n.v.t.
G6	Schuldhelpverlening	Geen	0,-	n.v.t.
H10	Brede doeluitkering Centra voor jeugd en gezien	Geen	0,-	n.v.t.

B. Doel en gebruik van ons accountantsverslag

Het accountantsverslag is uitsluitend opgesteld voor gebruik door de gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders en (vanuit SiSa) de Ministeries waarop de SiSa-regelingen zoals vermeld in de SiSa-bijlage betrekking hebben. PricewaterhouseCoopers geeft derde partijen niet het recht om op het rapport te mogen vertrouwen dan wel het rapport voor enig doel te gebruiken. PricewaterhouseCoopers wijst derhalve uitdrukkelijk enige verantwoordelijkheid, aansprakelijkheid en/of zorgplicht jegens andere partijen dan de gemeenteraad van de gemeente Schiermonnikoog van het rapport af.

Het doel van dit accountantsverslag is om u te informeren over onze bevindingen in het kader van de jaarrekeningcontrole 2011 van de gemeente Schiermonnikoog. Deze controle hebben wij in opdracht van de raad uitgevoerd. Wij zijn gekomen tot een goedkeurende controleverklaring, zowel ten aanzien van het getrouwe beeld van de jaarrekening als ook de rechtmatigheid daarvan.

In de controleverklaring kunnen wij echter niet alle informatie kwijt die wij met u willen delen, daarom willen we deze informatie in dit accountantsverslag opsommen. Hierbij moet gezegd worden dat dit geen uitputtende opsomming is van de uitgevoerde werkzaamheden en de geconstateerde bevindingen. Mocht u hierover met ons willen spreken, dan staan wij daar natuurlijk voor open.

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij ook de SiSa bijlage gecontroleerd. Sinds 2006 maakt deze bijlage onderdeel uit van de reguliere jaarrekening van een gemeente en dienen wij als accountant een oordeel af te geven over de gegevens in deze bijlage. In bijlage A van dit verslag hebben wij een overzicht opgenomen van onze bevindingen ten aanzien van de SiSa bijlage in de jaarrekening 2011.